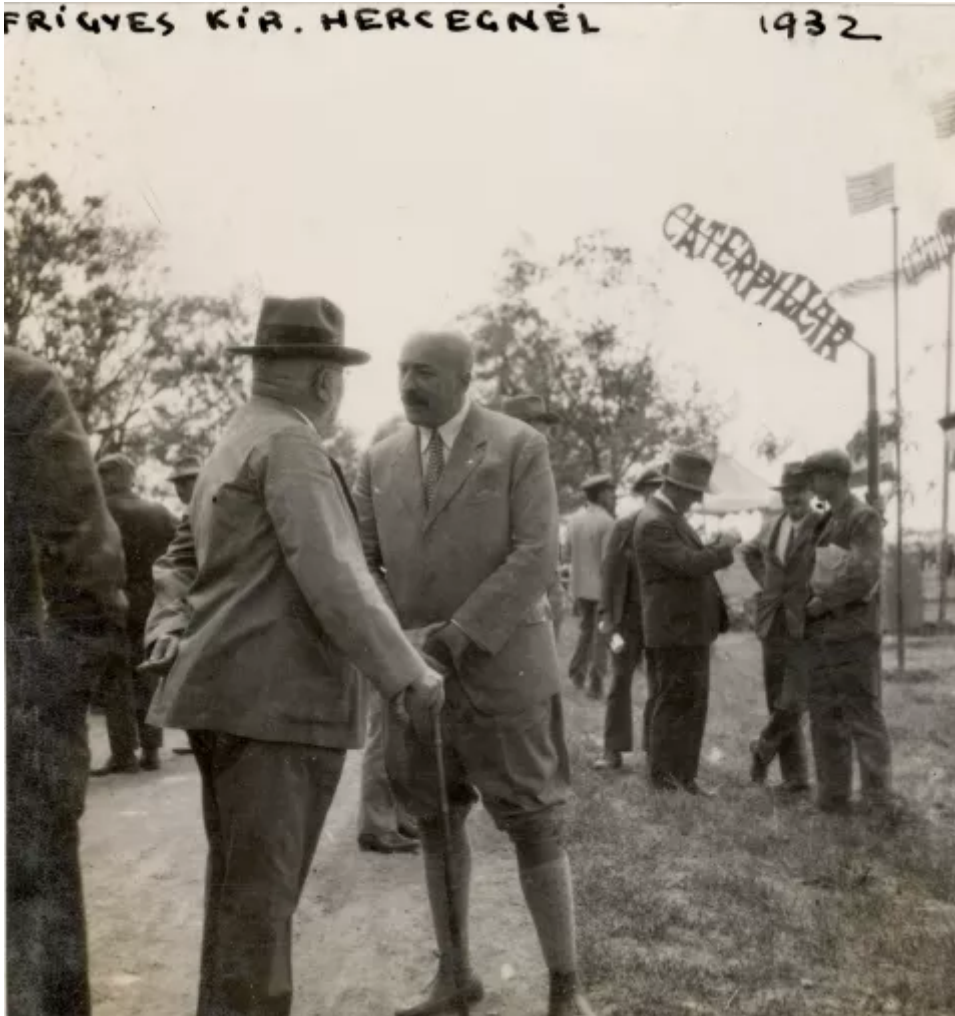

Traktorbemutató Frigyes Főhercegnél

A kép 1932-ben készült Frigyes főherceg birtokán, ahol apám bemutatót tartott a Caterpillar traktorral. A kalapos úr Frigyes főherceg. [Habsburg Frigyes főherceg (1856--1936) -- katona, tábornagy. Az első világháború után birtokainak legnagyobb részét a cseh kormány elkobozta, és miután pozsonyi otthonát is elvesztette, állandó lakóhelyül mosonmagyaróvári birtokát választotta, ahol teljes visszavonultságban gazdaságának élt. 1927 és 1936 között a felsőház tagja volt. -- A szerk.]

Apámnak voltak ilyen kapcsolatai. Bethlen Istvánnal is ilyen nexusban volt. Ez ugyan egy üzleti kapcsolat volt, mert ezt a drága gépet inkább csak a nagyobb gazdaságok tudták megvenni. Ezek a nagyurak becsülték Domonkos Miksát, ha egyáltalán tudtak róla, hogy zsidó származású ember. Mert a kiállása, a fellépése ugyanolyan volt, mint bármelyik magyar katonatisztnek.

Apám két évet kint töltött Németországban egy műszaki főiskolán. Perfekt német volt, abszolút tárgyalóképes, jó megjelenésű, valószínűleg ennek is szerepe volt abban, hogy a Caterpillar vele állapodott meg, hogy bevezesse Közép-Európába az amerikai lánctalpas traktort, ami akkoriban óriási újdonság volt. És apám az egész közép-európai terjesztésben jelentős szerepet játszott.

A Caterpillar céggel az első világháborúban megszakadt a kapcsolat, és az amerikaiak valószínűleg bizalmatlanok voltak, és csak a harmincas évek elején jöttek újra, de már csak úgy, hogy kellett

egy tőkés háttér. Ez az ausztriai Steyr Művek lett. Tehát az apám munkaadója tulajdonképpen az ausztriai Steyr Művek volt.

1930-tól kezdett újra a Caterpillarral foglalkozni a Steyr Művek megbízásából. Nagybirtokokon, mezőgazdasági vásárokon tartott traktorbemutatókat. A bemutatóknak mindig nagy nézőközönsége volt, és brillírozott előttük: készített egy kis dombot, azon fölment, lement, forgolódott. A gép tulajdonképpen ugyanazt tudta kicsiben, mint egy harckocsi.

Akkor anyagilag is sokkal jobban ment, tudott venni Rákoscsabán egy kis nyaralót. A rákoscsabai nyaralót 1933-ban vagy 1934-ben vették részletfizetésre. Egy báró család parcellázott, szép nagy, 320 négyszögöles telkeket. A kis ház felépítése ezer pengőbe került. Egy nagyobb szoba volt, olyan 4x4-es lehetett. A két fiúnak apám összeállított egy emeletes ágyat, ők meg rendes ágyon aludtak. Előtte egy tetővel lefedett, oldalt nyitott veranda. Ott lehetett étkezni. A ház mögött már házilag készült egy kisebb helyiség fürdőszobának, ott persze csak lavór volt. Vízvezeték nem volt, hanem kút, amiből kézzel szivattyúztuk a vizet.

Tudott venni egy autót is, tudott bennünket iskoláztatni. Az sem volt akkoriban gyerekjáték, mert tandíjat kellett fizetni.